

Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՔԱՂԱՆԱՎ ԴՈՂՈՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ԴԱՏԱՐԱԳԻՆ

(14 փետրվարի 2024 թ.)

Գերաշնորհ սրբազան հայրեր,
Հոգեշնորհ հայրեր, արժանապատիվ ֆահանա հայրեր,
Սիրելի՛ հավատակից ու հավատավոր քույրեր եւ եղբայրներ,
Մինչ բուն փարոզիս անդրադառնալը ցանկանում եմ երախտիքիս եւ շնորհակալության խոսքս հղել ազդիս Վեհափառ Հայրապետին՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գաւրեգին Երկրորդ Ամենայն Հայոց Հայրապետին, որ ինձ առիթ ընձեռեց մասնակցելու Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում կազմակերպված ֆահանաների վերապատրաստման դասընթացներին եւ առավել եւս Տյառընդառաջի տոնին պատմական Սուրբ Գայանե վանքում պատարագ մատուցել:

«Արդ, արձակեա՛ գծառայս Քո, Տէ՛ր, ըստ
բանի Քում ի խաղաղութիւն, զի տեսին աչք
իմ զփրկութիւն Քո»

(Ղուկ. Բ. 29–30):

Ս իմեռն Մերունին այս գորհաբանական օրհնաբանությունով կանխագուշակել է Քրիստոսի ապագա գործունեության ամբողջ պատմությունը:

Եւ ահա Տիրոջ ծննդյան քառասուներորդ օրը Նրան բերում են Երուսաղեմ: Հին Ուխտում քառասուն թիվը խորհրդավոր ու նախամեծար է եղել: Այդպես է եւ նորում: Մովսեսը լեռան վրա քառասուն օր ու քառասուն գիշեր մնաց պահեցողությանը եւ ապա ստացավ Տիրոջ պատվիրանները: Այսօր այս թիվը պահվեց նաեւ Տիրոջ կողմից՝ Իր քառասնօրյա գալստյամբ տաճար: Այսպիսով՝ քառասուն օր Բեթղեհեմում մնալուց հետո, որով լրացան նրանց սրբագործման օրերը, Հովսեփն ու Մարիամը վերցրեցին մանուկ Հիսուսին, եկան Երուսաղեմ: Քանի որ Տերը պետք է կատարեր ամբողջ օրենքը, իսկ Մովսեսի օրենքների պահանջներից մեկն այն էր, որ քառասուն օրական առաջնեկը պետք է տաճարին ընծայվեր:

«Ամեն արու զավակ, որ արգանդ է բացում, Տիրոջ համար սուրբ պետք է կոչվի»:

Սա ասված է բոլոր կանանց վերաբերյալ, սակայն ոչ Մարիամի, քանի որ Աստվածածին Կույսն օրենքի տակ չէր: Նա անախտ էր բոլոր կրքերից, մաքուր եւ սրբության աղբյուր եղավ՝ ծնելով կուսությունը: Նա կարիք չուներ օրենքի պահանջով քառասուն օր պահել՝ մաքրագործվելու համար, բայց հենց սկզբից Մովսեսի օրենքին հակառակ ու օրինախախտ չերեւալու նպատակով հանձն առավ կատարելու օրենքը: Այդ պատճառով Բեթղեհեմում մնաց քառասուն օր, ապա եկավ տաճար:

Մեզ՝ բոլորիս համար սա խոնարհության օրինակ է, քանի որ եթե նա, ով ծնվեց Աստծու որդի, սրբվեց, ապա որքան առավել պետք է սրբվեն նրանք, ովքեր մեղքերի մեջ ծնվեցին: Եւ ինչպես որ Որդին, կարիք չունենալով թլփատություն, խոնարհությամբ թլփատվեց, որպեսզի կատարվի օրենքը, նույնպես եւ Աստվածամայրը, կարիք չունենալով մաքրագործման, մաքրագործվեց. սուրբ լինելով՝ առանց սրբվելու չմտավ տաճար:

Երբ նրանք մոտեցան տաճարին, արդեն մութ էր, եւ տաճարի արեւելյան դուռը, որ վաղուց ի վեր փակ էր, Տիրոջ մոտենալու պահին ինքն իրեն բացվեց, որով կատարվեց մարգարեի խոսքը. «Այս դուռը փակ է մնալու ու չի բացվելու, նրանով ոչ ոք չի անցնելու, որպեսզի Իսրայելի Տեր Աստվածը մտնի այնտեղով»:

Եւ այսպես էլ եղավ. դռները բացվելուն պես մեծ դրոշյուն որոտաց քաղաքում, բնակիչները դուրս վազեցին իրենց տներից, եւ քանի որ արդեն մութ էր, վառվող ջահեր ու ճրագներ ձեռքներին գնացին տաճար՝ տեսնելու տաճար մտնողին, եւ միմյանց ձայն տալով՝ ասացին. «Տերն անցավ այս դռնով»:

Եւ մոտենալով տաճարին՝ տեսան Հովսեփին ու Մարիամին՝ Հիսուս մանկանը գրկած: Այսօր մենք նույն օրինակով ենք կատարում Տյառնընդառաջի նախատոնակը: Երեկոյան վառվող մոմերով ենք սկսում խորհրդի կատարումը:

Թեպետ Տերը խոնարհ տեսքով եկավ տաճար, սակայն չթաքցվեց Նրա աստվածությունը, քանի որ Սիմեոնը, որ երկար տարիներ սպասում էր Տիրոջը, ընդառաջ գնաց կուսածին Մանկանը, վերցրեց Նրան իր գիրկը եւ Աստված դավանելով՝ օրհնեց:

Ըստ ավանդության՝ նա մեկն էր այն 72 թարգմանիչներից, որոնք Եգիպտոսի Պտղոմեոս Եղբայրասեր թագավորի հրամանով Հին Կտակա-

րանի գրքերը եբրայեցերենից հունարենի թարգմանեցին: Արքայի որոշումով յուրաքանչյուր թարգմանիչ Փառան կղզում առանձին սենյակի մեջ էր պահվում, որպեսզի միմյանց հետ չխորհրդակցեն եւ թարգմանությունն անաղարտ լինի: Նրանցից յուրաքանչյուրը Սուրբ Հոգու ներգործությամբ 72 օրում ամբողջ մատյանը թարգմանեց, եւ բոլորի թարգմանությունները նույնը եղան եւ մտքով, եւ խոսքով:

Երբ թարգմանելիս Սիմեոնը հանդիպում է Եսայի մարգարեի հետեւյալ խոսքին. «Ահա կույսը պիտի հղիանա ու որդի պիտի ծնի», տարակուսում է, թե հնարավոր է, որ չհավատան այս խոսքերին, եւ ջնջում է իր թարգմանածը: Սակայն այնուհետեւ խորհում է, որ իր թարգմանիչ ընկերները ճիշտ կթարգմանեն, իսկ ինքը՝ ոչ, ինչի պատճառով նրանց միջեւ տարաձայնություններ կծագեն, եւ հակառակություններ կառաջանան մարգարեության հարցում:

Այսպիսի մտածումների մեջ Սիմեոնը քնով է ընկնում եւ արթնանալով տեսնում է, որ իր ջնջածը նորից գրված է նույն տեղում՝ ոսկյա տառերով: Այս տեսնելով՝ նա արտասովում է ամբողջ օրը եւ երանի տալիս նրանց, ովքեր պիտի տեսնեն կուսածին Մանկանը եւ գրկեն Նրան: Եւ Հոգին, որ նրա վրա էր, հաճեցավ իրականացնել արդարի ցանկությունը եւ պահեց Սիմեոնի մահկանացու բնությունը՝ ասելով. «Մահ չես տեսնի, մինչեւ տեսնես Տիրոջ օծյալին»:

Եւ 344 տարի անց կատարվում է թարգմանությունը, երբ քառասնօրյա Օծյալ Հիսուս մտնում է տաճար: Այդ օրը Սուրբ Հոգին կանչում է Սիմեոնին՝ ասելով. «Արի՛, ծեր, գնա տաճար եւ տես այն, ինչ ցանկացար, ահա կույսը եւ իր Որդին»:

Եւ քանի որ Սիմեոնն իր կամքն ու հոժարությունն ամբողջովին հանձնել էր Աստծուն, դրա համար էլ հոգով եկավ տաճար եւ նույն հոգով ճանաչեց կապանքներից արձակողին եւ մարմնավորված Աստծուն: Սիմեոնը մանուկ Հիսուսին մեծ ուրախությամբ վերցրեց իր գիրկը, քերովբեական աթոռ եղավ երկրի վրա: Սուրբ Հոգին նրա վրա էր, իսկ Որդին՝ գրկին, իսկ այնտեղ, որտեղ Հոգին ու Որդին են, նրանց հետ է նաեւ Հայրը: Նա, Ով լցնում է երկինքն ու երկիրը Իր կամքով, Սիմեոնի գրկում տեղավորվեց: Գրկելով Մանկանը՝ նա գոհացավ Տիրոջից, որ այդքան ժամանակ իրեն պահեց ու արժանացրեց տեսնելու Նրան, Ով անտեսանելի էր հրեշտակների համար, եւ Ում ցանկանում էին տեսնել բոլոր մարգարեները:

Սիմեոնն օրհնեց Նրան, Ով մեծ լույս ծագեցրեց՝ լուսավորելով մեղքերի ծովն ընկածներին եւ մահվան սովերում նստածներին: Օրհնեց Աստծուն, որ է եւ էր եւ երեւաց որպէս բարերար ու մարդասեր եւ առնելով ծառայի կերպարանք ու մարդանալով՝ նրա գրկում հայտնվեց՝ որպէս քառասնօրյա Մանուկ, եւ այդ գիրկն Աստվածութեան ընդունարան եղավ:

Քրիստոս Սիմեոնի կողմից արդարացիորեն հռչակվում է որպէս Լույս. «Լույս հայտնություն հեթանոսաց»:

Այս արտահայտությունն ինքնին զորավոր փաստ է, թե քրիստոնեությունը լուսավորության եւ համամարդկային կրոն է, որին անդամակցվելու գլխավոր եւ անհրաժեշտ պայմանը հավատքն է: Առանց Քրիստոսի լույսի՝ մեր հոգեւոր եւ բարոյական կյանքը գոյություն չի կարող ունենալ: Եթե Քրիստոսի լույսից եւ քրիստոնեության լուսավորությունից զուրկ մնանք, մեր բոլոր աշխատություններն անպտուղ եւ ապարդյուն կդառնան:

Ահա ճիշտ այս հասկացողությամբ եւ ըմբռնումով է, որ հայ ժողովուրդը քրիստոնեության սկզբնական շրջանից մինչեւ այսօր կառչած է իր լույս հավատքին եւ կրոնին: Մեր նախնիներն ընդունել եւ հավատացել են, որ մեր ժողովրդի փրկությունը եւ հենարանը նույն Ինքը՝ Քրիստոս է՝ Իր լուսավոր վարդապետությամբ:

Մենք եւս պահենք լույս հավատքը, որ մեզ է փոխանցվել մեր նախնիներից: Պահենք այն իր վեհության եւ բարձրության վրա, շարունակենք քայլել մեր նախնիների բացած ճանապարհով, որպէսզի նրանց հոգիները ուրախանան մեր հավատքի զորությամբ՝ այն խոր եւ ճշմարիտ համոզումով, թե Քրիստոս միշտ օգնական եւ պաշտպան է Իրեն հավատացողներին:

Այժմ եւ միշտ եւ հավիտյանս, ամեն:

